

יוני 2020

תא"ל שמואל קינן – המפקד השבעה עשר של חיל הקשר והתקשוב,

מפקד החיל במלחמת לבנון השנייה

מאת: אלי"ם (בדימוס) דניאל רוזן

נולד בשנת 1955 בפתח תקווה. בוגר בית הספר עמל בפתח תקווה. התגייס לצה"ל בשנת 1973. בוגר קורס קציני קשר בשנת 1974. שירת כקצין קשר בגדוד שריון וכסגן קצין קשר בחטיבת השריון 460 והשתחרר בשנת 1977. בשירות מילואים שירת כקצין קשר בחפ"ק אוגדת השריון 90 בקרבות בבקעת הלבנון במלחמת שלום הגליל. חזר לשירות קבע בשנת 1989. בשנת 1990 עלה לדרגת סא"ל ושירת כסגן מפקד בה"ד 7, מפקד גדוד הקשר של פיקוד המרכז וקצין קשר של אוגדת שריון סדירה. בשנת 1999 עלה לדרגת אלי"ם ושירת כמקשא"פ מרכז ומפקד בה"ד 7. מונה לקצין תקשוב ראשי בספטמבר 2005, ושירת בתפקיד זה עד אוגוסט 2008. מאז שחרורו מצה"ל פיתח קריירה בתחום החינוך וניהל את בית הספר התיכון 'אהלשם' ברמת גן ואת גימנסיה הרצוג בחולון.

בוגר תואר ראשון ותואר שני במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה. מוסמך במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב, בוגר המכללה לביטחון לאומי.

שמואל קינן עלה לדרגת תא"ל ומונה כקצין תקשוב ראשי ב־22 בספטמבר 2005, ושירת בתפקיד זה עד 31 באוגוסט 2008.

שמואל קינן החל את דרכו בחיל כאלחוטן. קורס האלחוט בו למד פוזר במלחמת יום הכיפורים והוא שירת כאלחוטן ביחידת הקישור לאו"ם בסיני. בוגר קורס קצינים בשנת 1974. שירת כקצין קשר גדודי בגדוד שריון וכסגן קצין קשר בחטיבת השריון 460 והשתחרר בשנת 1977. בשירות מילואים שירת כקצין קשר בחבורת הפיקוד הקדמית (חפ"ק) של אוגדת השריון 90, תפקיד אותו מילא בקרבות בבקעת הלבנון במלחמת שלום הגליל, אחריה עלה לדרגת רס"ן. בשנת 1989 נענה לבקשת מקשא"פ צפון דאז, אלי"ם (לימים תא"ל) ניסים אלפיה, וחזר לשירות קבע כסגן קצין קשר באוגדת שריון מילואים.¹

בסוף שנת 1990 עלה לדרגת סא"ל ומונה לסגן מפקד בסיס ההדרכה החיילי בה"ד 7 ושירת במקביל במנמ"ש (מינוי משנה) כקצין הקשר של אוגדת השריון 366. בשנת 1994 מונה למפקד גדוד הקשר של פיקוד המרכז ובשנת 1996 לקצין קשר של אוגדת השריון הסדירה 162. בשנת 1999 עלה לדרגת אלי"ם ושירת כמקשא"פ מרכז ומפקד בה"ד 7 ושירת במקביל במנמ"ש כקצין קשר בגיס משוריין. יצא ללימודים במכללה לביטחון לאומי וחזר לתפקיד קצין קשר ותקשוב ראשי.

בדצמבר 2005, בהחלטת הרמטכ"ל רב־אלוף דן חלוץ, הועבר חיל הקשר מכפיפות אגף התקשוב לכפיפות מז"י (מפקדת זרוע היבשה). מז"י, שזה אך הוקמה,² הייתה אחראית על בניין הכוח, בעוד הפעלת הכוח התקשובי נותרה באחריות אגף התקשוב.

¹ באותה עת היה משבר בחיל עקב מחסור בקצונה מנוסה, ומפקדי החיל פנו לקציני מילואים בבקשה להתגייס לסגור את הפערים.

² בפקודו של אלוף (לימים רב־אלוף) בני גנץ.

תא"ל קינן מצא את עצמו בצומת דרכים קריטי בחיי החיל. לדעתו הפרדה בין בניין הכוח התקשובי והפעלת הכוח התקשובי הייתה טעות (שהוכחה, להוותנו, במלחמת לבנון השנייה). הוא הביע את דעתו – בלי לוותר, ללא מורא – בכל פורום אפשרי, אך נדרש להוביל את היפרדות חיל התקשוב מאגף התקשוב ובנית חיל התקשוב בזרוע היבשה. במסגרת זו התמקד תא"ל קינן בשמירה על שלימות החיל, בהכשרת כוח אדם, טיפוח מוטיבציה לשירות בחיל ושכנוע נגדים וקצינים לקשור את עתידם בשירות קבע, במאבקים בלתי פוסקים עם גורמים רבים בצה"ל.

בין הישגיו של תא"ל קינן ראוי לציין שינוי יסודי ומהותי במערכת ההכשרה בבה"ד 7, **מהכשרת קשר להכשרת תקשוב**. ההכשרות הפכו מהכשרות בתפעול מכשירים להכשרות מערכתיות, בהן החניכים למדו, הבינו והתנסו בעולם המערכתי המורכב של התקשוב המודרני. כל הכשרה הסתיימה בתרגיל מערכתי, והשתרש הנהג של תרגול משותף למספר הכשרות שונות, כדי להמחיש ולהתנסות במערכות מורכבות. הישג נוסף היה בשיפור המוטיבציה של המועמדים לשירות בחיל ושל המשרתים בחיל, שאיפשרה למנוע פערי כוח אדם ולבצע את השינויים הנדרשים.

ניתן להמחיש את השינויים המהותיים במערך ההכשרה ברה"ארגון של מקצועות חי"ק, שבוצע בשנת 2005. מקצוע המטי"ר (מפעיל טלפרינטר ורדיו) השתנה למפעיל תקשוב מבצעי (מת"ם), ומקצוע אלחוטן דיבור בחי"ר/חש"ן השתנה ללוחם תקשוב מבצעי (לות"ם); מקצוע טכנאי בית מלאכה קשר (במ"ק) נהפך לטכנאי תקשוב מבצעי, מקצוע טכנאי צ"ן (טצ"ן) הפך לטכנאי תקשורת רחבת סרט, ונוספו מקצועות טכנאי מערכות מחשב וטכנאי מערכות תקשורת נתונים מתקדמות; מקצוע צפן פענוח רדיו (צפ"ר) הפך למפעיל תקשורת נתונים (מת"ן), ומקצוע מפעיל מחשב הפך למנהל רשת מחשוב; מקצוע מחסנאי פקיד טכני (מפ"ט) הפך לרכז אמצעי תקשוב (רא"ת), ומקצוע פקיד טכני (פ"ט) הפך למנהל רישום מלאי (מנו"ר); קצין קשר הפך לקצין תקשוב. חמש מערכות כוח אדם בתחום התקשוב (אג"ם, טכני, מחשוב, הפעלה, תחזוקה) הפכו לשני מערכים (מערך מבצעי ומערך טכנולוגי). השלמות קצונה חיליות אורגנו במסלולים חדשים: קרבי, מבצעי וטכנולוגי;³ קורס קציני קשר בכיר הפך להשתלמות תקשוב בכירה רב-זרועית לסא"לים; שני בתי ספר מרכזיים – בה"ד 7 ובית הספר למקצועות מחשב (בסמ"ח) – אוחדו לבית ספר ארצי לתקשוב.⁴

השינוי במערך ההכשרה והמאמץ לשפר את המוטיבציה בחיל הניבו פירות ואיפשרו הוספת קצין קשר שני בגדודים הלוחמים ביבשה.

תא"ל קינן, בעמידתו העיקשת על דעתו, שכנע את מפקדי הצבא בצורך לתקן את המעוות. בעקבות לקחי מלחמת לבנון השנייה ומבצעים כנגד החמאס בעזה הוחזר חיל הקשר לכפיפות אגף התקשוב בפברואר 2008, בהחלטת הרמטכ"ל רב-אלוף גבי אשכנזי. במז"י הוקמה חטיבת תקשוב, שריכזה את נושאי התקשוב ביבשה.⁵

³ קורס קציני תקשוב קרביים, המתמקד בהכשרת קציני קשר גדודיים, הוא אחד ממסלולי הכשרת הקצונה המאתגרים והממושכים בצה"ל. צוערות וצוערים עוברים טירונות 03, קורס מ"כים, קורס קצינים בגדוד להב בבה"ד 1 (קורס קרבי מבצעי), והשלמה חילית של 16 שבועות. לאחר מכן הם מוצבים כקציני קשר ותקשוב בגדודי חי"ר, שריון, ארטילריה והנדסה. המסלול מעניק ידע ויכולת כלוחם בצד ידע ויכולת בנושאי תקשוב. השלמות הקצונה האחרות הן השלמה מבצעית, להכשרת קציני תקשוב מבצעיים, והשלמה טכנולוגית, לעוסקים בתחום ההנדסה, המחשוב וההגנה בסייבר.

⁴ בשנת 2013 שונתה שוב כפיפות בסמ"ח, והוא הוכפף למחלקת מערכות צבאיות לפו"ש וניהול (מצפ"ן) ביחידת לוט"ם.

⁵ בשנת 2008, עם הקמת חטיבת התקשוב במז"י, התמנה בראשה תא"ל אשר וולך, שהוחלף באוגוסט 2011 בידי תא"ל מייקה מסטאי. החטיבה פורקה באוגוסט 2014. בשנת 2019 הוקמה מנהלת טרנספורמציה דיגיטלית באגף

טקס החלפת קשר"ר, 22 בספטמבר 2005

מימין לשמאל: קשר"ר נכנס תא"ל שמואל קינן, רא אגף התקשוב אלוף אודי שני, קשר"ר יוצר תא"ל ארנון זורארו

התקשוב, בפקודו של אל"ם (שעלה ביוני 2019 לדרגת תא"ל) עומר דגן, שהוחלף באוגוסט 2019 בידי תא"ל זיו אבטליון.

חילופי קשר"רים : תא"ל שמואל קינן מחליף את תא"ל ארנון זוראך, 22 בספטמבר 2005

מימין לשמאל, יושבים : רמי"ח תכנון אלי"ם (לימים תא"ל) נחום בסלו, רמי"ח אמלי"ח אלי"ם אבי ברגר, מפקד לוט"ם תא"ל אופיר שוהם, קשר"ר יוצא תא"ל ארנון זוראך, ראש אגף התקשוב אלון אודי שני, קשר"ר נכנס תא"ל שמואל קינן, רמי"ח תקשוב אטי"ל אלי"ם אפי כליפא, מפקד בה"ד 7 אלי"ם דודו גבע, ראש תחום ייעוץ ארגוני באגף התקשוב רס"ן רוני תמיר ; עומדים : ראש תכנית צי"ד במז"י אלי"ם עופרי עזרי, ראש תחום משא"ן באגף התקשוב סא"ל אביב קשטן, מקשא"פ מרכז אלי"ם (לימים תא"ל) אייל זלינגר, מקשא"פ דרום אלי"ם איתן שטיינר, ראש תחום דוברות אגף התקשוב רס"ן אפרת שגב, רמי"ח אג"ם אלי"ם (לימים תא"ל) אשר וולך, מפקד ממר"ם אלי"ם אבי כוכבא, מפקד מצו"ב סא"ל אורן חמיליס, מפקד לשם אלי"ם מיכאל רוף, רל"ש ראש אגף התקשוב רס"ן אורלי לבנון